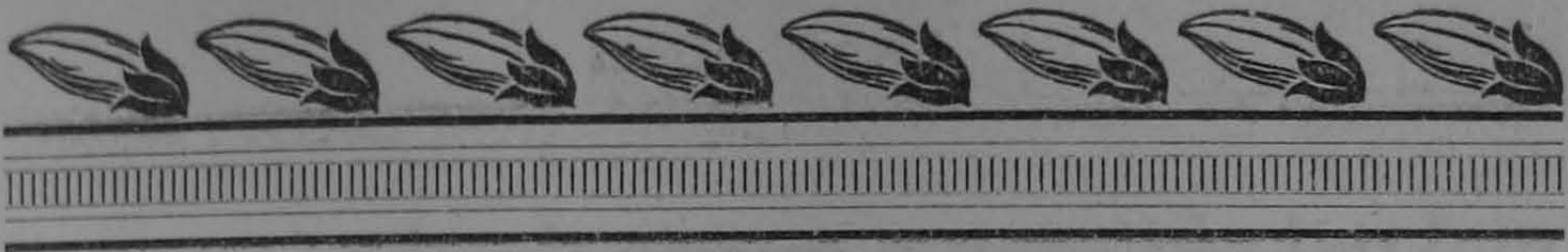

A FÜGGELEMROL.

A függelemről.

Az emberrel vele született isteni adomány: a szabad akarat nyilvánulása már a gyermeknél kifejezésre jut és a gyermek a maga egyoldalú felfogásával rajong a függetlenség eszméjeért, nem akar ismerni cselekvéseiben korlátokat és a nagy világot e nézőpontból tekintve, nemcsak bajt okozónak, de gonosznak, zsarnoknak és az isteni eszme lenyűgözőjének tart mindent, ami a tett szabadságának, a függetlenségnek korlátokat emel és ami nem egyezik meg az ő rakoncátlan eszejárásával.

És ez nagyon jól van így. Ami legfenségesebb az emberben: a szabad akarat fejlődik és erősödik a gyer-

meknél. Hiszen a gyermeknek nincsenek írott és szentesített törvényei, amint, hogy megfogadott kötelességei sincsenek. Még nem bilincselte magához a társadalom ezerféle kötelességeivel. A törvény is kivételt képez a gyermekkel szemben: enyhében bünteti, vagy éppen teljesen fölmenti bűnös cselekményeiért.

A fiatal fogékony elmében sok olyan benyomás marad meg és hat ki a férfikorra is, ami aztán későbbben életét irányítja. És a szabadakarat ismerése adja meg az emberi méltóság, az önmagunkkal való rendelkezés büszke öntudatát. De a komoly gondolkozásra érett férfi megismeri és belátja annak a mélyértelmű mondásnak igazságát, hogy: »A független ember sohasem szabad ember.«

A társadalom bármely rétegében élő embert korlátozza szabad akaratának végrehajtásában a törvény, a vallás,

a társadalmi rend, a becsület és a — saját lelkiismerete. Aki szembeáll a fönnálló jogrenddel, aki függetleníti magát a törvényektől: azt üldözőbe veszi a hatóság, hogy a társadalom ellen elkövetett cselekményekért, éreztesse vele a hatalom kezét, megtorolja a törvénysértéseket.

A szó szoros értelmében véve tehát, független ember csak az, aki nem ismer törvényt, lelkiismeretet és társadalmi kötelezettségeket és az ilyen embernek nincs nyugodalma, mert minden pillanatban félnie kell azon igazságszolgáltatástól, amelyik védi a társadalmat és üldözi a bűnt; — független ember a gonosztevő, a független ember tehát nem szabad ember.

*

Ha a közélet minden tagja, legyen az ur, vagy földhöz ragadt szegény, kötve van egy bizonyos erkölcsi irány-

hoz, ha mindenki bizonyos társadalmi kötelesség teljesítésére születik: mennyivel fontosabb jelentősége van a függelem fogalmának a katonánál és főleg a csendőrnél, a kinek épen a hivatásánál fogva a társadalmi jogok és törvények tiszteletére kell felügyelnie.

»A függelem a közjóra irányuló nemes alárendelése a saját akaratnak a törvény és a parancs alá«.

A függelem képezi a fegyveres hatalom működésének leglényegesebb föltételét.

Megköveteli a függelem, hogy az alárendelt előljáróinak minden parancsát föltétlenül, készséggel s a kellő időben teljesítse.

Minden közczélra irányuló működés, amely nem egy, hanem több egyén által hajtatik végre, a parancsadás és az intézkedések jogával felruházott előljáró által irányittatik, aki

rendelkezéseiért felelős; felelős pedig csak akkor lehet, ha biztosítva van arról, hogy közegeik teljesen át vannak hatva kötelességük érzetétől és a vett parancsokat a legnagyobb odaadással, erejüktől telhető módon teljesítik.

A közönséges polgárt csak a jó érzés és lelkiismerete kötelezik a törvények tiszteletben tartására, a csendőrt ezenkívül még ünnepélyesen tett esküje is köti, hogy a törvényeknek és előljárói parancsainak és meghagyásainak készséggel és pontossággal engedelmeskedjék.

Kiváló jelentősége van a függetlennek a csendőrségnél, annak szétosztott elhelyezése miatt is. A hadsereg-nél a csapattestek elhelyezése megkönnyíti a független érzését és a fegyelem kezelését. Az alosztály-parancsnokok minden nap, sőt majdnem óránként érintkeznek alárendeltjeikkel, ápolják bennök a helyes katonai szellemet, ok-

tatják a legénységet és folyton érvényesítik befolyásukat a függelem és a fegyelem fenntartására. Ellenőrzik az altisztek működését, helyes irányba terelik azoknak az alantosokkal való bánásmódját és ha mégis felütné a fejét olyan tünet, amely a függelemre és a fegyelemre káros hatásu, — alkalmuk van ezt csirájában elfojtani. A csendőrségi őrsök legénysége tiszti előljárót csak ritkán lát, sőt őrsparancsnoka is sokszor napokig távol van az állomástól: a legénység tehát ugyszólván becsületérzetére és kötelességtudására van bízva. A csendőr erkölcsi értékében rejlik ennél fogva a függelem és fegyelemnek legnagyobb biztosítója.

Erkölcsi értéke mindenkinek a szerint mérlegeltetik, amint a hivatalos és társadalmi állása iránt tartozó kötelességeit teljesíti.

Midőn tehát azt mondtuk, hogy a függelem és fegyelem legnagyobb biztositéka a csendőr erkölcsi értékében rejlik: ezzel azt akarjuk kifejezni, hogy ők előljáróik és föllebbvalóik megtisztelő bizalmának letéteményesei; és ez különbözteti meg némileg a csendőrségnél a fölé- és alárendeltségi viszonyt, ezen fogalomnak a csapatnál szokásos értelmezésétől.

A csendőrnek nem a fenytés, a szigor iránti félelemből kell a függelem és a fegyelem érzetét gyakorolnia: hanem nemes hivatásának átérzése, az erős erkölcsi tudat s a kötelesség oltsák azt kiirthatatlanul szivébe.

Amely csendőr nem az előljárója iránt érzett tiszteletből, hanem a megtorlás iránti félelemből tartózkodik a függelemsértéstől; amelyik csak azért nem enged a csábitásnak, ha a kihá-

gásra alkalom kínálkozik, mert a meglepetéstől, titkának kipattanásától s az el nem maradható büntetéstől tart: abban a csendőrből még nincsen meg a függelemnek nemesebb értelemben vett, a kötelességtudásból eredő érzete; az oly csendőr soha sem lesz ment a kísértésektől s előbb-utóbb felül fog benne kerekedni az emberi gyarlóság, a tilalom áthágása utáni vágy, melynek, ha egyszer engedett, olyan lejtőre jut, ahol a megállás többé alig lehetséges.

Az előljárók iránti köteles tisztelet mellett igen jelentékeny szerepe van a függelem szempontjából az előljárók iránti föltétlen bizalomnak is. Ez a bizalom pedig csak kölcsönértéke annak, amelylyel az előljáró az alárendeltet megajándékozza.

A szolgálati szabályzat szigorúan tiltja, hogy a vett parancsra az alárendelt ellenészrevételeket tegyen, vagy

azokat a végrehajtás előtt bírálgassa, sőt határozottan megköveteli, hogy még szolgálaton kívül is oly tiszteletet tanusítson az alárendelt előljárója, vagy föllebbvalója minden cselekedete iránt, amely tisztelet azok bírálat alá vonását, vagy épen kigunyolását minden körülmények között kizárja.

A tiszteletnek ezen módja pedig, csak a föltétlen bizalom által verhet gyökeret a csendőrben.

Sohasem tévessze a csendőr szem elől, hogy az előljárónak is a szabályok és a törvények szabnak irányt, még pedig minél magasabb állást foglalnak el, annál fokozottabb mértékben háromol rájuk a kötelesség, annál nagyobb felelősséggel tartoznak állásuknak és annál több gondoskodást kell kifejteniök az alárendeltek érdekében. Soha, sohasem téveszszék szem elől, hogy az előljáró nemcsak

vezére és parancsolója az alantosnak, hanem egyszersmind érdekeinek képviselője, jóakarója és bajtársias jóindulattal viseltető apja; a kinek intézkedései, meghagyásai és cselekedetei iránt bizalommal kell eltelve lennünk.

Amely háznál a családfő iránt nem nyilvánulnak a szeretet, bizalom és a tisztelet jelei, ott csakhamar tönkremegy az egyetértés, meglazul a közös cél iránti törekvés és az egész család elzüllése, végromlása fog bekövetkezni. Amely csapatnál a függelem és a fejelem érzete csak a büntetéstől való félelemből táplálkozik; ahol ezt az érzelmet nem az előljárók és föllebbvalók iránti tisztelet és bizalom növeli erőssé: ott az erkölcsi érzék sem lehet egészen kifogástalan.

A ki a megdorgálást, jóindulatu intézkedéseket közönyösen, esetleg té-

vesen felfogott érzékenykedéssel fogadja, annak a függelemről helyes fogalma nem lehet. Az előljáró figyelmeztetései és dorgálásai, az alárendeltnek javára szolgáló atyai intések, melyek azt, aki bizalommal veszi, a nagyobb rossztól vannak hivatva megóvni.

Az elmondottakból, mint természetes következtetés folyik, hogy az előljárónak és elsősorban az őrsparancsnoknak is oda kell törekedni, hogy a függelem és fegyelemnek ezen lényeges támogatóját, az önmaga és intézkedései iránti bizalmat, alárendeltjeiben folytonosan ébren tartsa. És az ügyes, tapintatos altisztnek erre számtalan módja és alkalma van: az elengedhetetlen igazságos szigor mellett, az alárendeltek java iránti állandó érdeklődés, a velök szolgálaton kívüli bajtársias érintkezés, a sohasem ingadozó, hanem mindig határozott és vi-

lágos intézkedések, — a sok között első-ápolói a vak engedelmesség és bizalom fejlesztésének.

